

DEZSÓ JÁNOS

KIS BUTA VERS

kár
hogy nem bánt az
hogy mindenben igazad van

kár
hogy nem bántasz
bár mindenben igazam van

SEMMITTEVÉS

gondoljunk a szóra
amely elhangzott
gondoljunk
asztalrakönyöklő délutánokra
mállott zománkra
az edények alján

MADÁR

könnyeim közt
ül egy madár
vidám kedvű
csapodár

zöld a szárnya
kék a lába
madár

kurvababbal etetem
ha megunom
elkergetem

CSÁNYI ERZSÉBET

HA-MONDAT

még akkor is
ölnék egymást
és magukat mérgeznék
csöndjeink.

NAPONTA

ahogy múlik
a világ,
csak a fényrázta,
domborodó ég.

HONFOGLALÁS

hogyan kidőlnek
a hangok
ajtónyitásonként
és
megszállják,
ellepik a
kockás udvarokat.

ITT

ez egyetlen pont
honnán lemérhető a világ
e befűthetetlen tér
a föld éji magánya
ez egyetlen pont
hol megmozdulnak a fák

némafekete elégiái
 a kihaladt ködtubusok
 megalvadt levegőtömbjeink
 itt
 ez egyetlen pont
 hol ki-be leng
 az ég

VASS ÉVA

ÖRÖKKÉVALÓSÁG

B. szemében
 kék nyulakat húz az idő
 melegvörös sajtgurigát
 szempillánkon
 piros szelek
 etetik az úti fákat
 kék nyulakat húz az idő

ÚGY LENGJ A SZÉLBEN

úgy lengj a szélben

érett dió huppanása
 lépteidnek horpadása

úgy lengj a szélben

sárrajzok a lábad előtt
 szemedben egy nyárhegy ledőlt

úgy lengj a szélben

esők ülnek a szemedbe
patakok futnak kezedre

úgy lengj a szélben

halvány szilfaerezettel
sűrűn hulló levelekkel

úgy lengj a szélben

KOPECZKY CSABA

TERÍTÉKEN

Chanson Angelának

Pánsípoddal vajon merre jársz?!

Fésűfogakként merednek itt a fák,
sok kitépett gubancos szál:
a fennakadt máló szín, és csillogás.
Látóterembe ferdén ível egy ág,
kettéhasít minden összetartozást.
Ormótlan fúrófej forog bambán
sárba morzsolva a rothadás szagát.
Eső kígyózik, mint nő testén a ránc . . .
korhadtt törzs mögül, hosszú célzás után
fejbőlő egy görnyedt orvvadász.

FENYVESI OTTÓ

A TENGERNÉL

Egész nap, egész éjjel
 ülök a parton háttal a fellegeknek,
 a zordon rengetegnek.
 Órákon át köveket hintek
 az éjszakába, annak sötét szellemébe

Nyavalyás, nehéz csomagokkal érkeztlél
 akkor este a tengerparti kisvárosba,
 barna, csöpögős gondokkal, álmokkal;
 aztán egész napokat, egész éjjeleket
 ültél háttal a szikláknak, a házaknak.
 Órákon át érezted a hullámokat,
 szerettél volna rendbe jönni magaddal,
 a világgal, mert egyszer talán mindenki
 rendbe jön kétségbeesésében vagy éppen
 boldogságának csömörében. Fárasztó
 gondolatok csak nyaggatják az embert,
 a fanyar mosolyokban néha-néha az
 almakukac bukkan fel cilinderrel a fején,
 hogy pislogó-villogó kekszreklámokat,
 cégtáblákat pingáljon, pisilő szobrokat
 csináljon; és a budapesti Jehova-tanú
 sem megy ki a fejedből tudományoskodó
 beszédjével. A kékülő, pirosodó, sárguló
 intercellurális valóság metabolizmusa és
 keringési tételei átszöve a fajok harcával,
 szaporodásával. Igen, csak beszélt és beszélt,
 és közben mosolygott, mint az impotens, ki
 áttekint a szomszédos asztalnál ülő
 lányok meztelen combjára. Hát ilyen nyavalyás
 dolgok . . . Jehova, reklámok, szobrok stb. stb.
 Itt kék-fehér kockás abroszok, kávé, alma,
 sok-sok vitamin, és nem beszél senki.

A parton ülsz. Közben lehetne orrt piszkálni és egyéb hasznos dolgot csinálni, meggondolni.
Talán egész életed elpazarlod jelszavakra, üres okoskodásokban, szenzációkra, vezényszavakban, neveltetésed üszkös hordalékaiban.

Este érkezted a tengerparti városba, és siettél találkozni a tengerrel, és leültél hozzá, és talán titokban elsirattál mindent. Éjjel sokáig nem tudtál aludni.

A tengert hallgattad:
magasztos és nyugodt — énekelték izületeid.
És akkor már tudtad, hogy most este aludni kellene és nem kell semmire/senkire sem gondolni, hisz
oda érkezted,
hova nem érhet/tél.

SZIVERI JÁNOS

VILÁGUNK KELETKEZÉSE

Úgy hullajtom rád harmatom,
mint enyhe rongyot nedves homlokodra.
Ahogy bennünk a világ keletkezett
az ősi szobrászkéz alatt.

Mint széttépett hám, ám a fájdalomtól
felállni nem tudó ló duzzadt
nyakán: óriás, de észrevétlen.
Nehéz, ha van, nehezebb, ha nincsen.
Úgy, minden koppanás frappáns roppanás

Lám, én így szereztelek. Lám, én így [koponyádon.
[szerettelek.

Jelen vagy. Rezgő szederág, tekergő inda
 agyad peremén. Az éltető szeletek,
 akár a fekete, fodros buggyanás a levelek
 alatt. Mint a teremő akarát.
 Akár repedt kenyéren a dér.
 Hullik lassan már a vér, feszesre motozlak.

ÚJ ISMERETLENEK

Leírhattam volna már,
 bár írhatnám ezután is. Megvívja
 minden örökkön ősi harcát,
 keménnyel a lágy, nehézzel a könnyű . . .

Anatómiai preparátumok. Élő organizmusok.
 Szívjuk, szívjuk a nedvet.
 Annyit tudunk és annyit ismerünk már,
 hol abbahagyni? Hol abbahagyni?

Felfeslik az ósdi felület, fölsejlik a nyers.
 Új tartalom duzzasztja immár a formát.
 De, ha rejtett aklod nyitva felejtet, bomló bokor
 lesz az ész. És minden újra ismeretlen.

ÁTVÁLTOZÁSOK

„chaos, így hívták: csak nyers kusza halmaz;”
 (Ovidius)

— Átváltoztam, mint soha még.
 Egyszerűen: az lettem, ami voltam.
 Önmagammá alakultam. Most
 már *vagyok*, mert tudom:
 lenni, nem hasonlítani akarok.

Ruhám, mint a bibliaiaknak,
 teveszőr, bőrvő derekamon,
 derekam körül. Tekintetem

tapadó, eleségem pedig sáska
és erdei méz. — Újrateremteni lettem
állatot és embert. Újrateremni
a magot. A levegőt és a semmit.
Élőt, élettelen. Világot a világtalanoknak.

— Fölszámolni a káoszt.
(Látni tanítani.) Fájjon a teremtő,
és fájjanak a teremtmények. A sorban
elsorvadó manó fajok. A fölösleges
jelzők és hasonlatok. Csöndben
visszaváltozok azzá, ami vagyok.
— Azt sem tudom, kinek,
semhogy tudnám, minek, vagyok.

SZÜGYI ZOLTÁN

ÉG

Örök. Végtelen.
Itt-ott foltos.
Minden ég.
Kegyetlen.

KÖVEK

Hátukon tátongó sebek.
Viaticum.
Vízi hadsereg.
Csendes halálfejek.

HARCTÉR

Vacogó lovacsák.
Nincs más.
Csak lovacsák.
Vacogók.

TARI ISTVÁN

HÚS SÜL

a jugo
föllobbantja majd
az örökzöldben is
tűztilalmat jelző
táblákat
azokért az illatokért
utaznak egyesek
napokon
heteken és hónapokon
fél életen
át

nap
kő
só

●
kartonlappal
kezükből kiülnek
kőházaik elé
az öregasszonyok

engem legyezgetnek
a maroknyi parazsat
élesztgetik

●
az alvók elől
a hálószobába menekülsz
a vitrin
óriáslevelén heverésző
porcelánhölgyhöz
fölötted
a kispadláson sonkák
sederegnek
szalonnák csöpögnek
— cseppkőbarlangok felkiáltó
jelei —
a plüsstertővel letakart
kifogástalanul megigazított
ágy szélén
az éjjeliszekrény közelében
a csipkéről
füledhez szorítod
a megkopott tüskéjű
súlyos
csigát

s a mélytengeri halak
félúton szétpukkadnak

BÁLINT BÉLA

FOLTOKBAN A TÁJ

V. Kandinszkij: *Der blaue Reiter*

sebezhetetlen
barlangtorokból
éjjel vörösen izzó
kinincseppek

fedélfoltok közt
a kazlak
mint jegesmedvekarmok
okker

kígyógarat
résekre hasad a látóhatár
az ágaskodó
toronyszárakon huszár
a kupola

összetettségből
kibogozhatatlan
a táj

ÉLET

Edward Habbas: *Life*

kőzetbe-égett kagylóhéjak
korallszőnyeg
arrébb
mosolyok

csípő
mell
hajfürtök

kimozdíthatatlan ívekbe
botlanak a szirmok

valami pörög
mozog
majd imbolyogva
vetületével azonosul
a forgás

KÓSA JENŐ

MILY KÜLÖNÖS

hogy ennyi év után
olykor ha gondolok rád
csillagízű teknőc-nyálként
nyugtalan homokon
elszenesedni vágyok újra
s amint feleszmélnék
hűtlen tükörképeim
már hátukat fordítják

IDŐÁRNYÉK

önnön létformáim
szólásra bírtak
de minden amit mondok
merő hallgatás

CSORBA BÉLA

ÁRBOCFA TETEJÉN

(Mészöly Miklósnak)

1. (mint ki árvizet szabadít)
2. megtérnek homlokkal
napnyugatnak
felborzolt szőrük
tövén elül
a végső remegés is
3. hátra ha nézel
senki de senki
fölöttünk csattog
robosztus saru

GÁZEL (No. 1)

Nyarak rezéből fölcsapó madárraj.
Töprengve töltött éjszakák: hiper-
bolikussá dagadt lepény-kételyek!
Játszani: alkalmas idő. Fehér
vitorláival integet . . . ki tudja,
mi? talán a csend is. Kötelesség-
tudó módszeres hazugságunk ekként
idvezül.

ÖNÁLTATÓ

kiszáradunk
mint a tambura
mintázom meg nem írt
zsolozsmám

az ablakon megsárgult
magyar szó politika
a hasadékon át
látni
talpig veresben
jóel
mondod álmodban
hétszer szólított
neveden
kezdődjék el itt
ez a vers

DANYI MAGDOLNA

ÉNEKEK ÉNEKE

És két kezemben férne el az arcom.

HOGY E CIRMOS, BORÍZÚ ALMÁK! BELÜL MIND-MIND FÉRGES LEGYEN...

Miféle riadalom, harangzúgás ez szemedben?
Tolvaj, ha járt a kertben, megértem,
átkozódva, hogy futnál, kezem emelve
az önfeledten játszó gyerekhadra is,
de így! Rossz kertész az,
kit fái szemérmatlensége megzavar.

ÉJSZAKAI ÁRUSOK

Sáfrány Imrének szeretettel

„S utóbb dobszó is hallaték,
 Komor, nyugodt — és fennen hangzó, éber trombita,
 Köröztünk zengett-zúgott már a lég
 S a fák . . . S hiába esdekeltem én
 S az ór hiába ordita, —”

(Füst Milán: Levél az ifjúságról)

Az éjjel a hídon részeg árusokat láttunk
 táncolni kosaraik fölött, hogy jöttünk hazafelé
 kis csoportba verődve, magunk is pityókásan
 a kora téli fagytól. És az italtól is.
 A szőlőt a hegyről, kézben, míg lehozták,
 az alvó város előtt, lehet, inukba szállt
 a bátorság, tovább menniök nem akaródzhatott.

Most gondold el: e csöppet sem túlvilági árnyak,
 kart karba öltve, mint akik zsinórra járnak,
 hajladoztak, — hogy szállt a köpönyegük!
 Hiszed-e, nem-e, még énekeltek is — ha mondom —,
 lábbal a taktust verve, zengő, öblös hangon
 rikkantgatták: Jó üzlet a holnap! Jó üzlet
 a holnap! S két marékkal szórták a szőlőt a vízbe.

FÜLÖP GÁBOR

MUTATVÁNY

esőbe csomagolt fejjel
 egyensúlyozol a párkányokon
 alattad kavics-párnákon guruló cseppek
 fölötted drótokkal kuszált ég

SZEKRÉNY

Eltűnnek fölüled a holdak.
Kávéházakban kutatsz utánuk
üvegek, poharak alján.
Kifordítod a zsebeidet —
aprópénz csörren a koptatott járdán,
selyemhernyó kúszik a holdsugáron.
Ne törd kettébe térdeden:
kösd kérébe a sugarakat.
Víz-áztatta falaid mögött nyiss szekrényt —
a fájdalommat oda zárd.

SZOMBATHY BÁLINT

VIZUÁLIS KÖLTEMÉNYEK

1
RAT TAT TLAC(K) **ZVIZZ**
 kataklang
B ZZZ snap
KHCK!! snap
L_INK! LUNCH! lap
 lap

2

UMPA
UMU
UW LAH LAH
 toot
 tarazum **TK TAK**
TAK

3

KOVÁCS NÁNDOR

FEGYVEREM KÉSZENLÉTBEN

A fegyverem készenlétben.
Várok és figyelek.
Figyelem az idegek rezdülését,
a gondolat lüktetését is figyelem:
mit árult el magáról
a világ,
a test,
vagy akár a fémek korróziója.
Várok és figyelek.
A tüdő zörgése jut fel
agyamig, a vér morajlása
tölti ki a csöndöt,
a formát, mi köröttem él.

Furcsa. Egész délelőtt
az írásra gondoltam,
és vers-hullámokat jelzett
idegradarom is, aztán —
elaludtam. Most várok.
Fegyverem készenlétben.
Figyelem az idegek rezdülését,
ám minden nyugodt,
csak a tüdő bolyhai zörögnek
és a vér zubog
egyre erősebben.

A LÉPCSŐN MEGPIHENVE

A szó lehült s lehült az idő is.
Ki hallgat már a szóra bizakodva?
Stílusba fojtják el a lényegét:
mindegy, kiért s miért szállunk síkra,
nagy fákból laknak a seregélyek.

A szó lehűlt s lehűlt az idő is.
Sötétkamrákban nagyítóolencsék fénye.
Dárius kincsét most a némák bírják
vagy azok se.

A szó lehűlt s lehűlt az idő is.
Óvatosan szárad a barackmag.
Összehordtunk hetet-havat szépen,
akár egy költeményt,
és csendesen várunk önmagunkra,
magunkkal lépést tartó korra
a múlt idő kopott küszöbén.

VANKÓ GERGELY

JEGENYÉK

Körömből a jegenyék
kinőttek ím:
száraz karók már
az üvegdarás égen.
Kiértékelvén a tájat,
megállapíthatjuk:
a jegenyék gyökerében
nedvet fújnak a békák
s a korona sudarában
előbb-utóbb felzaborog
az ér.

MENEDÉKHÁZ

Menedékházban gyűltünk össze
a hegyvonulaton.
Gerendákból összerótt

ideiglenes tartózkodási helyen.
 Az esti teázás után
 meghallottuk a lavinát.
 Gondoltuk: a gerendák
 tán csak elbírják a nyomást.
 Akkor roppantak össze,
 mikoron a zaj már
 egészen elült.

BÖNDÖR PÁL

NYITVATARTÁSI IDŐ

1. Redőnyhúzó kampósbot

Ránk szabott köpenyekben, idegesen és szótlan.
 Mint a színészek a bemutató kezdete előtt.
 És végre felhúzzák a vasredőnyöket!
 De miért éppen ma? Kétségekkel tele
 álmatlanul hánykolódtam ágyamban az éjszaka.
 És mit árulok én
 ahogy illik, a vevőkre mosolyogva?

2. Ebédszünet

Bentről, az üzlethelyiségből nézem
 azokat, kik megállnak a kirakat előtt.
 Nem láthatnak engem, de ha látnának is:
 azt nézik, ami kell nekik,
 amire esetleg szükségük lehet
 azt, amire reménytelen sóvárognak.
 Úgy tűnik, egyforma érdeklődéssel nézik
 azt, amire szükségük van
 és azt, ami nem kell nekik.
 Megnéznek mindent, alaposan szemügyre veszik

a tervszerűen szétdobált árut.
 Nem szűnök nézni őket.
 Köztünk a felhalmozott áru.
 Rejtekhelyem nem tesz különbözővé.
 De alighanem
 csupán én nem tudom
 mit is akarok voltaképpen.
 Se mást, se ugyanazt.
 Miért nézem őket?
 Ebédszünet van, nem lephet meg
 nem léphet be senki.

3. Záróra

Még néhány mondat abból a fajtából
 mely nem változtathat kedvünkön.
 Valamint fémkarikán súlyos kulcstömeg.
 Se viszontlátásra, se soha többé.
 A vödör a szürke vízzel, a mindenkori záróra
 a törlőrongyok szerteszét az éjszakában.
 Gondosan eltüntetjük magunk mögött a nyomokat
 a hátsó kijáraton szétszéledünk.
 Az elébb még ugyanazok a falak
 egyetlen lépés után mennyire mások a határaink!
 S most futólépésben hazáig!
 Vagy lassan, elgondolkodva a leghosszabb úton.
 Vagy a gomblyukak kicsik, vagy a gombok voltak
 [nagyok
 nem sikerült bekapcsolni a kabátom.
 Reménytelen arányok.
 Összehúztam kabátom, összehúzódtam magam is.
 S amit összehúznom nem sikerült?

SINKOVITS PÉTER

A KIKÖTŐBEN

korábban kijöttünk
a hajó
mindig valamivel tíz óra előtt érkezett
a szigetre
ilyenkor
megteltek a parti kávézók
többen a sétány padjain ültek
a pálmafák alatt
s ekkor
a hirtelen besikló motorcsónakból
valakit kiemeltek
a felfújható gumimatrac két-két végét
[összefogva
csak az elszíneződött talp látszott ki
valaki a posta irányából rohant
a csónak felé
a vízben érte a szívroham
bizonyára
mondogatták az emberek
közben megjött a hajó
szépen hozzásimulva a parthoz
lármas targoncák
kenyér tej ásványvíz hús
no persze
az újság is megérkezett
s már izgatottan olvastuk
mi történik a nagyvilágban

POHÁRKÖSZÖNTŐ

1.
mily kevés okom és kedvem
a vigasságra
megriadva látom
hogyan nyomulnak előre
az árny-percek
hívatlanul és rútul átszínezve
aranybarna fényét a rendnek
hol minden rovás már a helyén
minden szó
alázatosan
tárna-helyére huppanva
minden mozdulat többszörösen előkészítve
de a kinagyított pillanatok
is mintha érvényüket vesztenék
s úgy tűnik
a sok anyag-irat-feladat
közt elkallódott
személyazonosságim . . .
kitömött madárként
a lázadás-honvágy

lencsétlen tekintet
és kifeszített Csontváry-ágak
a szemközi tisztáson

2.
kifutván a személyes időrendből
immár hajléktalanul

3.
leszámítva a tétova telefonbeszélgetéseket
közöltél te már valaha valamit?

4.
 úgy is mondhanám
 visszavonulásaim felbecsülhetelen értékűek

nem élve a győzelem lehetőségeivel
 elkerülve minden vereség

VESZTEG FERENC

TAROTBAN

Hetvennyolc érzéki billenés.
 Vizuális Hogy Vagy.
 Ismeret-sigma. Más-
 okkal
 kiszámíthatatlan
 egymásutánban.
 Egy levegőrom,
 semmi-tény kiszínezett helyén.
 Ógörög mágusok
 lekéssett önmagában.

HILLIKÓNBAN

Ha megyek, ha maradok.
 Ismert helyek, A-kihez szólok.
 Ha kitöröl, ha megismétel.
 Már is itthon vagyok.

VESZTEGZÁRBAN

Mert valójában csend van.
 Kora őszi este.
 Pedig sem csend, sem kora őszi este.
 Monád.

JUNG KÁROLY

VÁZLAT EGY GYÁSZMISE FORGATÓKÖNYÉHEZ

I. tétel: A narrátor hangja

„A két obi-ugor nyelv: a vogul vagy manysi és az osztják vagy chanti. Az előbbit 7700 (52,4%), az utóbbit 21 000 (68,9%) vallja nemzetiségének. Ez a két kis nép Nyugat-Szibériában, az Ob középső és alsó folyása mentén elterülő Hanti-Manszi Nemzetiségi Körzetben lakik, a vogulok az Alsó-Ob és az Urál-hegység között, az osztjakok pedig tőlük valamelyest keletebbre, az Alsó- és Középső-Ob (valamint mellékfolyói) mentén.”

Hajdu Péter: A rokonság nyelvi háttere. In: *Uráli népek*, Corvina 1975.

II. tétel: Recitativo

„Ha például egy nyelvet csak öt-tízezer ember beszél, egy más nyelvű, nagyobb társadalmi közösségen belül, akkor annak a nyelvnek valóban sorsszerű az elsatnyulása. Ez a helyzetük, mondjuk, a Szovjetunióban elszórtan élő kis finnugor szigeteknek. Az illetékes szovjet hatóságok hiába követnek el mindent — anyanyelvű könyvkiadással, szakemberképzéssel, iskolázással — például a ma már mindössze ötezer főnyi vogul (manysi) nép nyelvének megmentéséért: biztosra vehető, hogy egy-két évtizeden belül kihal. Az orosz ma még csak közvetítő nyelv számára, később már nemcsak az . . .”

Egy interjúból: Amíg az a kincs megvan. *Magyar Szó*, 1976. október 31.

III. tétel: Crescendo

„A déli szamojedság közé tartoznak még a Szaján-hegységben beszélt kisebb törzsi nyelvek: a kamassz, karagassz, kojbál, motori, szojot, tagjai. Ezek a szajáni szamojéd törzsek jobbadán még a múlt

század elején-derekán asszimilálódtak a szomszédos szibériai török nyelvekhez (kisebb részük elmongolosodott vagy eloroszosodott). Legtovább a kamassz nyelv tartotta magát: ez gyakorlatilag napjainkban halt ki.”

Hajdu Péter: Idézett mű, 12. lap

IV. tétel: Halotti induló

„Öbügeler öbügeler
Derij öble Vadrécés tó
lakottam-föld szülöttem-föld
a Nagy-havas a Szív-havas
fölmegyek rá fölhágok rá
szellemtanya szellemtanya
zúg a botom zsenge fenyő
Alan kámuk ős-eleit
nem láttad-e ős-anyáit
kuk-kuk-kuk-ku — —

Birekej-fi legkisebbik
új alakban megszületett
csuda-erős úgy született
én anyáim én anyáim
félkoponyás Csagán apó
jól van jól van elég immár
hazatérünk hazatérünk
szálas-vállas felöltözik
én gazdáim szebbnél szebbek
uu uu u -----”

Ak Szyepán szojot sámán énekéből. In: Diószegi Vilmos: *Sámánok nyomában Szibéria földjén*, Magvető, 1960. 201—202. lap.

V. tétel: *Könnyű orgonamuzsika távozás előtt*

„Veggio senza occhi, e non ho lingua e grido”
(Nézek vakon és nyelv nélkül beszélek)

Petrarca: *Dalok Laura életében*, XIX.
Sárközi György fordítása

Nézek vakon és nyelv nélkül beszélek,
Mint ravatalon nyugvó, kiből a lélek
Elszállt, de úgy, hogy vissza nem tér;
Száraz lókoponya hiába integet. Nem kér

Alamizsnát a koldus! Kezén a pokolvar —
A középső ujján — már úgyis biztos jel,
Minek akkor az obulus?! Mert ha felel
A kérdő szóra, ringó pocsolját kavar

Föl, s az iszap nyúlós csápjai elfedik
Az aranykacsát — a bukókacsát? —,
Az obszidián szilánkokat, tűket! — achát

Díszeket az asszonyok nyakán! Csöndesedik,
Majd elhal a dobszó. Alig koppanó hant
A gyékénytakarón. Morituri te salutant!

Ismeretlen költő szonettje valamelyik nyugati finn-
ugor nyelven. Lelőhelye: *Híd*, 1976. december

BRASNYÓ ISTVÁN

VERSEK ELALVÁS ELŐTT

1. *Ars poetica*

Egyelőre még nem tudom
 pontosan megmagyarázni,
 hogyan is gondolom —
 évek nehéz munkája
 képzelhető mögé (ún.
 intellektuális erőfeszítés,
 fülelés belső hangra),
 hogy a megrozsdásodott kacatokkal,
 az összetört (természetesen
 önmaguktól) edényekkel,
 és így tovább:
 az egész világot
 kidobni a szemétre (?), azaz
 csillagrendszerek szélvédett
 árnyékába (?), vagyis
 egységes nyelvi megoldását
 adni összetett műveletünknek,
 kifejezni belőle valamit a
 lehetőségekhez mérten
 a lehető legkevesebb
 szótagszámmal (1—15); adott
 esetben lehet
 létra vagy fal (meg cipő is)
 (nagyság nem döntő, mindkét lábra,
 ha van) (fél láb kevés, a létra
 miatt) felmenni rajta.

2. *Ólmos eső*

Kérges lelkemre
 ólmos eső esik,
 páncélingként csörög a bőrömön.

De odalenn
megvadultak mind a népek,
öregasszonyok sikongatnak,
a síkos úton gyászruhában
verik magukat a földhöz!

Fehérben a gyászhuszárok
és ripsz-ropsz
rohannának a hordággyal,
hanem a talaj csúszós igazában,
hiába: az idő már
késő ősz.

És felröppennek — két fehér gólya —,
fel, fel, a tetők fölé,
fehér kendőt lengetek utánuk:
ég veletek, drága vándorok!

3. Emlékezet

Visszaülök egy percre
meghányni-vetni magamban:
mi is jutott eszembe tegnap?

Úgy ebéd előtt,
amikor ismételten
elhagytam a házat
(búcsúzkodtunk, örökre,
no, mindegy
— Megyek, járok egyet —
mondtam).

És akkor
az a pillanat,
még kitalálni is akartam,
mert megláttam valakit
bezárva a postaládába

(vagy postagalambbal küldték
vissza a postát?) — de utána
rögtön eszembe jutott valami:

Hiszen itt már 11-kor harangoznak,
bim-bam, bim-bam,
az 1716. aug. 4-i nagy
győzelem emlékére
minden nap kikergetik
a csókákat a templomtoronyból.

4. *Különben*

1957. június—szeptember:
tehénpásztor voltam
egy vizenyős, szétfutó lapályon;
ez aztán az egyszerű munka!
Nincs okoskodás,
meg huzavona sincs,
nem kell minduntalan
az ég áramlásait figyelni
(pedig dús fehér folyók
hömpölyögnek át, már ősz felé)
(az ördögcérnán piros bogyók nőnek,
a botanikai összkép hirtelen kitágul)
(ami így is van rendjén,
állíthatom) —
különben
nem észleltem semmi
rendelleneset,
a jövődőt illetően nem történt
semmi említésre méltó.

5. *A tihanyi echóhoz*

Állunk a révben.
A túlparton.
Mindig és mindenkor.

Túlsó. Alapgáz.
Minimum este nyolc.
Vaksötét. Mint a zsákban.
Eső is. Mintha csak
veríték
ütne ki a kövön.
A vason. A fényforrások
eldugulnak, fokról fokra.
Csupa külföldi. Kétszeresen
az. Nohát:
Hol fogunk ma éjjel aludni,
Csokonai Vitéz Mihály?

6. *Húsvéti nyuszi*

Hoz-e nekem is valamit
a nyuszi? Vagy legalább
hozna a gyerekeknek.

Ezért is rohangálok,
nyitogatom ötpercenként
az ajtót, hallgatózom:

Csönd van, leszámítva,
hogy egy őrült sópröget
valahol a lépcsőházban
szintekkel lejjebb
sötét éjszaka.

MOLNÁR CS. ATTILA

A PILLANAT SZERKEZETE

Az ember, az árnyékcárcú most felém lép óvatosan és meghunyászkodva. Elém tálalja szemeit, a málytűzűeket, akár két varázsgömb-lencsét. Olvassak belőle kedvemre, használjam tükörként a lelkiösméret homorú, pattanékony hártájaként.

Van fekete kutyája, most gyenge mellének veti erős két mancsát. Öklöm bunkócskáitól óvna talán gazdáját?

Az árnyékcárcú egyre közelebb ér, orron csap a mellébe ragaszkodó dög földöntúli bűze.

Akkor egyszerre két fehérséges, lepkeszárnyként kitárulkozó ujjakat látok rácsimpaszkodni horpadozó mellén.

Ó istenem, ezek már csontvillanású női kacsók — gondolom réműlettel.

És a szemközti arc — mintha tükörben látnám — megnyúlik, az orr előrecsusszan, a fül lekonyul réműletes biztonsággal, maga a test, a csenevész-férgesfa-féle emberhús zsugorodik-fonnyad.

Most kutyapózba olvad széjjel az árnyékcárcút tartó gerincoszlop, a fekete bűdösség asszonnyá lényegül. Ez utóbbi hátal áll, nem tudhatom, kicsoda.

Mezítelen is mellé, csak füstszín-segge-vágányát láthatom már. S ekkor — összebújva-fonyódva-folyva elhagyják méltósággal hálószobám lepedőnyi tükrének belső, tágasságos rétteit.

Hová erednek el vajon?

HANGSZEREK ÖSSZEESKÜVÉSE

Az otthagyt hangszerek akár a naftalin-húsú kabátok — lógnak a falon.

A hegedűhúr félelmében megzendül

a hernyóharmonika megnyikkan kéjmámortól átítatva a bőgő jóllakott-mód böffent nagyot.

Megjönnek a zenészek, ki-ki kiszabadítja csigaház-tokjából
hangszerét, ki-ki hangjegyek csermelyét szeretné kisajtolni
belőlük.

Ám a hangszerek némák maradnak, egyetlen húr vagy síp sem
zendül meg többé

Halálán van a prímás lánya — gondolják a zenészek szorongás-
sal.

UTASI MÁRIA

TESTAMENTUM

Hamis a te örökkévalóságod
álnokságod rút
átkaidat befogom

Iszonyatot hozok rád
tüzes szigonyhoz hasonlót
undokságban büvöst

se morhád se más jovad
ne legyen

MADONNA

Még kinyithattuk a kiskaput.
A távolból
lassan;
lidérces rózsákkal
közeledett
Filipi Lippi asszonya.
Szeméből könny helyett
messzi-messzi
gregoriánus-dal fakadt.

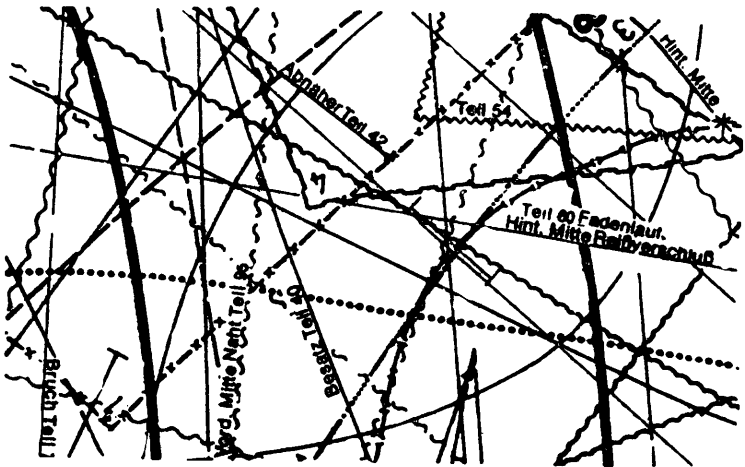
MÉRLEG

Vajdaság hiú értékrendszerében
látvány és mutatvány
mérceje dönt.
Itt zéró vagyok.
Pedig igazában csak rejtőzködöm . . .
Konok szavaim
borzongva széjjelszórni készülök
éppen a télben.

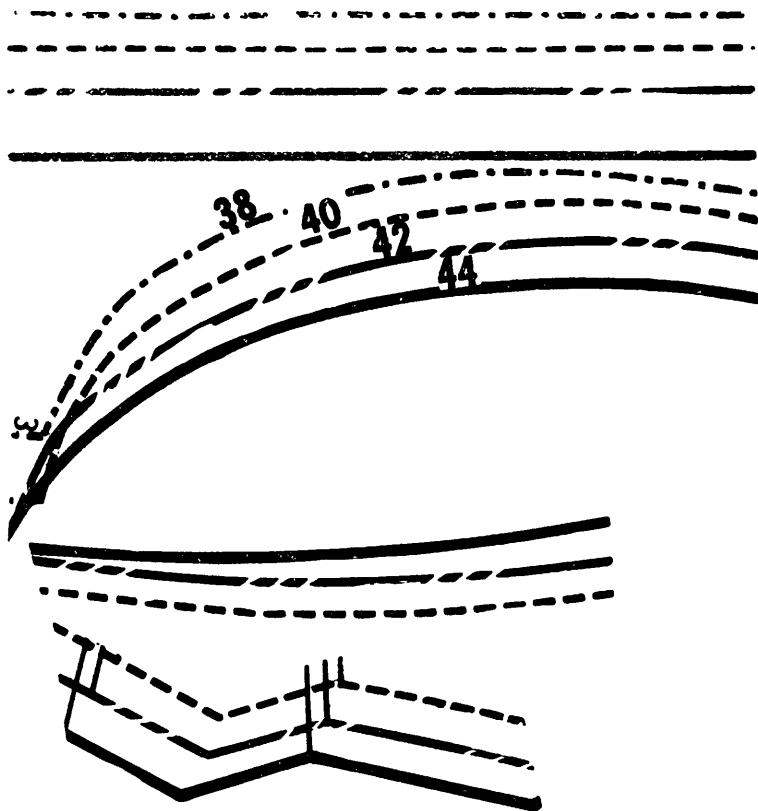
LADIK KATALIN

NÉGY VIZUÁLIS KÖLTEMÉNY

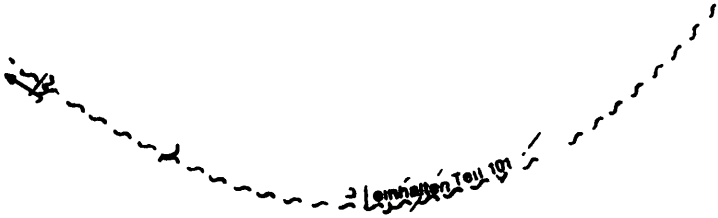
Virágos mező

Szonett

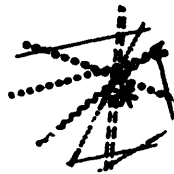
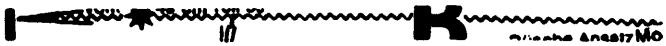

Hang

Naplemente

schnittzahlen jeweils senkrecht über den Suchzahlen. 6A
6 4 2 ← **ZAHLENSUCHER**

CS. SIMON ISTVÁN

BÁNSÁGI TÁJ

Délibáb-halmokon
füvek időtlenségén
lebzsel a nyár

A csönd szitakötőszárnyon száll
berkeiben
moccanástalan
a vízmosás
(újabbán az éj se
bontja már ki
a besenyő Seruzád haját)

Görcsös gyökérujjak közt
szívárog
a sánc

mögötte a szittyós hajlat
vállán
szétlótt szájú
szú-színű
b u n k e r áll
lőréseit gaz lepi
és e folyton újuló álca alatt
veszett vicsorítással
a növekvő enyészetbe harap

ÁRVERÉS

(Részlet)

.....
harangszóra a falut eladták

Elsimultak a falak
a harang elnémult
s mint a népdalban
fölszántották a nagyutcát

Enyészetet horzsol azóta
a gledícsia karja
jeltelen minden éjszakája
vakbarázdát vont az idő
a falum felé vezető
utolsó útra

l e l t á r

behegedt temető
kiapadt kút
roggyant harangláb
szeméttárolóvá vált sánc
és néhány be nem hegedt árok
visszhangozzák
a láthatárra növő
enyészetben
visszhangtalanságát

SZUNYOGH SÁNDOR

A LENDVA-HEGY VESZTE

A Lendva-hegy
csúcsos mellbimbói
ringatódzva izzanak
az augusztusi napsütésben.
Valamire készül ez a szűzi táj!
„Ne szólj szám . . .”,
a vége úgyis az lesz:
megmásszák,
de nem gyalog,
sem zörgő szekerekkel,
hanem robogó autókkal

Szegény szűzi táj,
lám, hová jutottál?

TV-SZERELEM

három tv-antenna
a szomszéd lakótömb tetején
a minap összeölelkezett
senki sem tudja
hogy történhetett
így akarták-e?
vagy pedig a szél vette rá őket
még ma is úgy vannak
görcsösen ölelkezve
várják a szerelőket

UTASI CSABA

EPRES NAGY LÉNIÁK

Ólommal bélelt nyílveszőkön
 Törtünk az eperfák fölé
 S hasztalan rúgta égnek
 Sár rágta lábát a katona
 Háborúzni lett volna jó

Aztán
 Besuvadtak lassan
 Kint is bent is
 Az epres nagy léniák

VONULNI HA ILLŐN

Vonulni ha illőn
 Meg nem tanulhattál
 Csak kergetni
 Kopott ábrándokat
 Hajítsd el kelevézed
 És lessed
 Kihűlt istenek szemében
 Lessed haláloedat

TÚL

ácsos manírban, vidáman, frissen

Ha hittem is olykor
 Megváltó képletekben
 Ma már fölöttébb tudom

Ha hittem is olykor
A végesség szálán se pont
Se egérút nincsen

Ha hittem is olykor
Megváltó képletekben

BOSNYÁK ISTVÁN

LEHETETLEN LEHETŐSÉG

ha tudnád
hogy most itt melletted
mereven hanyatt
verset mormolok a sötétben
ellened

tán gondolkodás nélkül
a torkomhoz kapnál

PARAFRÁZIS, NÉMI SZKEPSZISSEL

Dolgozni csak pontosan, szépen,
Ahogy a Szójuz meg az Apolló
Szédeleg az égen
A kopár csillagok felé.

TÖRTÉNELMIETLEN AGGÁLY

már olyan jó lesz végül minden
idekinti s odabenti
egyszeriben nem lesz miről
verset írni

DOMONKOS ISTVÁN

A KUPLÉ 2. ELŐMUNKÁLATAI

fogamzásgátlót szed a világ
méhében
hervadt szó-ondó

.
pista nem tudom emlékszel-e még utolsó
[beszélgetésünkre az irodádban?
utána képtelen voltam fellépni
ezért büntetés járt volna ha meg nem lógok
gyerekkoromban sem szerettem fát vágni
emiatt sokszor elverték
a fásfészerben szoktam elbújni
zsákot húztam a fejemre és sirdogáltam
nem voltam hajlandó a templomot takarítani
a templomtakarítás ma sem az én ügyem
minek a templomot takarítani?
harangozni sem szerettem
a nagyharangot képtelen voltam megállítani
felrántott a magasba az orgonafújtató fölé
lógtam a harangkötélen kékre fagyott ujjakkal
a vérhólyagok elfakadtak tenyeremben
„hát persze hogy felránt a harang
mert még kicsikék a tojásaid
tudod-e hogyan lesz a ringlómagból
görögdinnye?
ha sok fokhagymát eszel”
minek a templomban takarítani?
minek harangozni
szégyenteljes megalázó nagytakarítások
porrongy az oltáron
apám kék inge a cukorgyárból
állítom hogy sikerült lenyelnem
elnyeltem meg se rágtam
egészben nyeltem el

de nem lett belőlem bíboros
 agyam látótelepe azóta poros
 bíborpalástra hímzett szívem (herold)
 lüktető tadijanović-karneol
 karmonádli
 kamásni
 fásli
 ásni

harangozz vers (piha)
 demokratizálódj vén emigráns

 porrongyban jár a lelkem
 tengelye ferde
 a széle perge
 csöpög lapos
 kiszúrták ezüstporos csillagok

szúrnak-e Isten a csillagok
 (legyen csak minden a maga helyén
 vörösbegy a havas háztetőn
 vérhólyag a tenyérben)
 a kicserepesedett tenyérben lüktető vörösbegy?

Malmö C
 Trelleborg
 Sassnitz
 Berlin Ostbf.
 Praha
 Bratislava
 Šturovo
 Komárom
 Budapest
 Kelebia
 Szabadka
 Újvidék

fogamzásgátlót szed a világ
 méhében
 hervadt szó-ondó

zdravo Dragane
 ja ti sedim brate
 u ovoj mojoj takozvanoj pesničkoj radionici
 umoran k'o kučka
 pesmu pišem
 a pitam se komu zašto
 kad sam i sam prestao da čitam pesme mene je
 osvojila skroz elektronika
 pa s večeri satima slušam
 Net King Kola

ide figyelj
 ha az a pesti színész
 aki a Dominó előtt
 mindannyiótok füle hallatára
 kijelentette hogy én Domi
 érted
 nem tudok magyarul
 nos ha ismét lejön Újvidékre
 megbunyózzátok
 nekem kellett volna ezt megtennem
 ott helyben de nem tehettem
 mert igaza volt

porrongy potrongy potronty poronty

„a vers sorsa a regényé a kultúráé
 hivalkodó nyárspolgári aggódás
 nyakunkban a munkanélküliség
 az infláció”

tudomásom szerint, írta Vincent van Gogh,
 [világszerte egyetlen akadémiát
 [sem

találunk, ahol egy kapáló vagy ásó embert
[tanítának megrajzolni

vagy lefesteni.
az ő művészete nem a levágott fülről szól
a patetikus elszigeteltségről
az örültség tüneteiről
hanem a munkában meggörnyedt hátról
a szerszámokról
az erőfeszítésről a nyomor mágnesez terében

elfajulás eltorzulás elszegényesítés
pepper
papper
mint az International Legue Aginst Epilepsy
[levelező tagja

petit mal
szeretnék mindent Galilei szemével látni
valamit illik azért szeretni
forrón mint Jesenjin a selyemingeit
lerakta négyszáz tojását (vagyis klimaktériumos)
úgy hallom hogy csak a hónap végén jöttek

ha leveszik a lakásomat
ismét albérlő leszek
nem tudom hogy az albérleti
szobák után vágyom-e
vagy a bennük szertehányt ifjúságom . . . plutty . . .
[plutty (két könnycsepp)

Olaszország—Anglia 2:0

ni ova slama nije moja
nit ove daske spavaće
nit hoklica ova
pa ni metla

ráncok az arcon: az élet kifutópályái

seggpaszta
 szúnyogszaft
 pizsamabogár
 tranzistorlepké
 pálmazsaft
 sirálypárázás

szutyokvárnak királya
 meghívott egy piára
 megkérdezte hány órá
 jár-e még a váróra (Dudi)
 kacs kürt körte körte mák
 kanalak szív hó ragok
 dinár korona márka
 anyasági járulék
 anyanyelvünk tisztaságáért

„Kövéér homály, zsíros, csendes”

fogamzástáglót szed a világ
 méhében
 hervadt szó-ondó

70004 tel.

Ravintola Kosmos Kalevankatu 3
 Priobalni Bulevar 26 21000 Újvidék
 renyhe lomha rest
 comparable total music power 90 Watts at
 [8 Ohms

Albinoni: Adagio
 csonkolás
 társadalmi mobilitás
 horizontális mobilitás: ugyanazon azon a szinten
 [álló csoportra való átmenet
 vertikális mobilitás: kapaszkodás
 apád azt mondja nem fáj semmije
 délelőtt fekszik
 délután a kocsiban ül
 már megszoktam

smirgli
svargli

J. S. Bach: Air auf der g-seite
miért nem írsz
miért nem írsz
miért nem írsz
ti könnyebben bírnál
nekünk már nehezebb írni
nem is látunk meg a kezünk is reszket
(Peter Weiss: Az ellenállás esztétikája)
tudatom veled
ha még nem írta meg senki
a legnagyobb újságot
pista sógor meghalt
február másodikán
az egri bácsi meg hetedikén
pista sógor zomborban a kórházban
az egri bácsi meg Kamenicán
egymás mellé is vannak temetve
muszáj abbahagynom az írást
mert nagyon összemennek a betűk

autoru pripada 15 besplatnih primeraka

de mit tudtam én pesti gyerek hogy mi az a
[szandolin

megkérdeztem Kecskés bácsitól
junó régi magyar hangszer
ájmin junó nem is az olyan kalocsniféle izé
szandál

megfenyegette a csillagokat:
lennétek csak közelebb!

minden levél megrémít
gyászszalag
ismét egy háború
aztán ismét béke.

erkölcsfilozófiánk különbözik
akkor fel is út le is út

csak hajtatok mint az idióták
Erik Satie
Márquez: El otoño del patriarca (1975)
A pátriárka ősze

Tad Jones/Mel Lewis: New Life

aggkori csontlágulás csontritkulás
hatesztendős ló verőere
herék mikroszkopikus vizsgálata

szellemhal

tekintési görcsök ásító görcs nyelési görcs
[halbőrűség]

erre nagy csapást érzett a bal felén
mintha valaki párnával fejbe vágta volna
ekkor elhatároztam hogy táviratozok

különben minden a régi

fogamzástárlót szed a világ
méhében
hervadt szó-ondó

Stb. Stb.

Jóska, Töfe
nem látom értelmét az egésznek
tizenhat éve írok verset

Stb.

TOLNAI OTTÓ

RÉSZLETEK A *VIRÁG UTCA* 3-BÓL

Söprögetek az udvarban és a kertben. Milyen rég söpörtem már a földet! Nézem, vizsgálom a szemetet, melyben minden új számomra és tiszta.

Sok a toll. Szokatlanul sok a madárszárny: az észrevétlenül legombolt terepszín mellény. Milyen finoman, virtuózan esztergályozott csontforgók!

Hová lettek tulajdonosaik, a madarak? Hová lettek?

Kékké lettek.

Simogatom a lapát fényes nyelét. Az erős napba nézek, könnyezek. Kékké lettek. Kékké, és evezőiket aláejtették.

Sárga, piros szárny egy sincs. A nemesebb énekesek könnyebben oldódnak — öncsonkítás nélkül — a semmibe.

Kékké lettek a szürkek. Nekik sem kell immáron igyekezniök. (Künn már a belső kényszer...)

Rakásra gereblyézem a szárnyakat, s alájuk gyújtok. Füstjük a vágott hercegovinai dohányé.

Egy fehér szírom hull a pohárba. Majd könyvemre, könyvembe is. Összecsapom hirtelen, mint amikor klasszikusokkal káposztalepkére vadászom. Hullik mindenfelé. Mi ez, mi történt, nézek kérdőleg a ferde mennyezetre (pillantásomban valóban benne volt a *menny* is). Igen: künn jártunk. Fáink (körte, alma, meggy, mandula) között bujdosunk. Bujdosunk, mint az első emberpár az úr röntgenkészüléke előtt.

Szeretem kis padlásszobámat. Szeretem. Mert nyáron meleg, forró, mint a galambdúc, mert télen hideg, mint egy huzatos egérlyuk. És mert mennyezete srég.

Meg azért is szeretem, mert itt van velem két-három kedves képem, könyvem. Előrehagyott kézirataim.

Gumibot-ér, mondom mindig, ha az egyik képre pillantok. Ez a *gumibot-ér* kezd verni, ütlegelni, ha olvasni kezdem például Panoniust, ki menekült.

S itt van velem még valaki, itt a srég mennyezet felett. Róla mondja tán az Ó-Breton ének, hogy gondolatától szép lesz

a hosszú halászat a lila tengeren.

Látom, az éjjel itt haladt el ezüstpántlika-pályán e két rózsatövis között a meztelen csiga, és nem tudta, én sem tudom, hiszen nyoma nincs a hasalj-vasalta pántlikán, mit asszonyom s lányom hájába kötnék, ha hosszabb hajuk lenne épp, nem tudhatta, nem döfnek-e, döfnek-e, egyszerre döfnek-e. Haladt tovább puhán. Közben az esthajnalcsillag is döfhetette útjának bármely állomásán, döfhetette a művét fércelő isten tüje, döfhetette, döfhetette, döfhetette. Csak haladt tovább. Angyali gyalu, mi önnön puhányságából szeletel át-tetsző jeges fémekeket. Haladt. A gyöngyvessző alá összefűzni ezüstszállal, a széthullott legyezőt, a macskacsontocskákat. Haladt kéken rezgő virághúsba harapva olykor jobbról, olykor balról, istentelenül kényelmes, ám mégis roppant határozott, nehéz, romboló ritmusban. Haladt, s a csalán előtt csillanó útkereszteződéstől már tán nem is az én kis meztelenségem után kúszok kutatva. Szép csavart házikót cipelt úgylehet az emésztőgödör födelén át, de hová? A finoman szétszórt dögök s az emésztőgödör-büffenések nagyban hozzájárulnak e kertnek nevezett illatszergyár explózió határán történő működéséhez. Merre? A vaskerítés holdköszörülte szuronyosorán át nem, bár képzeletem képernyőjén látok egy ínycsok-olasz-falatocskákat felmutató köszörült sort. Átvágva a kapucsenget vezetőjét — senki sem jöhet már hozzám, senki sem —, párhuzamosan futott egy másik csigával. Ezüstsín-pár immár, min meztelen vonatok futkosnak majdhogynem egy helyben állva a holdvilágban. Mit beszélgettek? Volt-e idejük kicserélni küldeményeik zsákocskáit e pórségeknek a mályva alatt? Aztán ismét egyedül haladt. Egyedül a puha massa. A takony-tigris. Puhán radirozva a fekete földet (mely alant olyannyira tiszta, hogy ki ne kívánna benne tért nyugovóra?!), kikerülte a künn felejtett kapát, majd körülrajzolta ezüstvesszőjével az alvó kutyát, vagy annak álmát. Körülrajzolta anélkül, hogy csak meg is rezzent volna az éber eb. Bár látni, a kutyaálom láthatatlan foltja s a meztelencsiga-nyom egy ponton összeért már-már, de haladt tovább éberebb ólak felé a hajnalicska-allén kifordulva. Akárha halinacsizmában futna valaki az elföldelt

fekete kiskutyák fölött, szűz havon. Haladt, mint egy közösülésben megzavart nehéz kan, csorgatva eltört lázmérőjének higanyát, a garázs körüli lila salakon. Muslincák ragadtak a friss nyálkapántlikára — szikratávíró-jelek. Haladt, s akkor visszaért ide: e két tövis közé, hol térdelek, *meztelen*, s a tövisek, mint szénrudak kigyultak, már-már összeérve a napban, és kezdődött előlről, csak színesben, ugyanaz, ugyanaz a film. Döfnek-e, döfnek-e, egyszerre döfnek-e?

Egykor itt (száz méterre házamtól) vezetett a Zágráb—Zombor vasútvonal.

Zágrábból utaztam Kanizsára, s néztem a kis telepi házakat — mit, mit is gondoltam?

Emlékszem, egyszer egy lánnyal zárkóztunk be a toalettbé, s míg ott rázkódtunk, lehajtott feje fölött én a telepi virágoskertek zöld, sárga, piros kaptárait bámultam, és arra gondoltam, hogy itt, igen, itt élni is lehetne tán . . .

A hátsó udvarban egy rothadt bőrröndöt találtam. Tulajdonképpen már csak rozsdás fémkerete és füle volt meg.

Kezembe veszem, gondoltam, és lábamon a fehérbetétes cipővel, mit szintén a szemétdombból bányásztam, észrevétlenül kislisszanok a kapun, ki, el — végre, valóban! — a nagyvilágba.

Ki! El!

Istenem, nem bírok mozdulni, térdre rogyok, összeesem (mint gyerekkoromban a patkányfarkokkal teli dóznival kezemben) e nem létező súly alatt.

TÓTH FERENC

APÁM ÉS A FÖLD

Dióbél-szemedről hámlani kezdett a szigor,
helyében csöppnyi kancsókbán az öröm halni tért.
Fogyott a karod, a véred is,

kaszád elől a rendek;
 az ablakon kitaszított nap mögött
 redőny zuhant,
 fejedből a lezárt erek mögül
 kiüzetett a világosság.

Anyám udvara azóta sötét.
 Arcának baromfinyomos, négy ujjú gödreiben
 megáll, remeg, megfagy a víz.
 A deszkakerítés résein átjár a szél,
 anyám ráncain a bánat,
 ujjai között a fejedet hiába kereső,
 megtorpant simogatás.

Ahova minden reggel benyúlt érted a nap:
 most tanyacsonkok közé betévedt bodzafa.
 Fölszántott és bevetett földed fölött
 most lefelé domboruló ég;
 vöröstre rágott, tüzes bimbóján függ
 szájával a gyermek: a zöld szemű búzaföld. —
 Mindez a végleges helycsere után, apám,
 amikor már te vagy lent, és a föld van idefönt.

TEMETŐBEN

Csend! Csak néhány évtizedet beszélgethettek szabadon. Ha átléptek ezt a határt, szavaitok akkor csak befelé zuhoghatnak, s ti magatok lesztek a sírjaik. Persze, különben is sírok vagytok: cipelitek magatokban a halált, égnek meredő szőrszálaitek bármely pillanatban készek rátok szorítani a fedelet, s miközben azt hiszitek, hogy életet adtok, akkor is csak a sírt nyitjátok meg egy pillanatra.

Öröklött bűneink! A szeretet, az óvás kívül maradt a kerítéseken, s ide a virágok közé csak az álnok féltés meg a magány jutott be velünk. Anyád, ha élne, nem ismerne fel: szemed hajdani zöldje hámlásra fölkészült halott kígyóbőr... Talán ezért loptam el valamikor az unokatestvérem labdáját. Nagy piros labda volt, ott lihegett a puffadt délutánban az udvaron. Besurrantam a kapun, fel-

kaptam, s a következő pillanatban már a szívem alatt lüktetett, ugrált a gyomrom meg a torkom között. Amikor észrevettem, hogy figyelik játékaimat, megállt bennem a labda. Hiába vettem új labdát, nagyot, keményet, hiába kerestem szilárd talajt, nem akart felugrani.

Abban a pillanatban, amikor megláttalak, egy sirály jutott az eszembe. Fehér és füstsziürke sirály. Olyan üvegkalitkában, hogy le kell hajolnia, ha nem akar tudomást venni a feje és az ég közt feszülő üvegről. Aztán, hogy belém tört a nyárnak a lombja, elindultam. Nem is tudom, mi adott erőt. Azt hiszem, maga az út. Mindvégig reménykedtem, hogy egyszer eljutok oda, ahol a madaraknak is le kell hajolniuk, hogy elférjenek az ég alatt és inni tudjanak. Persze, nemigen tudtam elképzelni, hogyan hajolnak le a madarak, még azt sem, hogy lehajolnak.

Most a vadgesztenyehullás után is rád gondolok. Meg arra, hogy sok-sok erőt érzel a lábaidban, ugrani készülsz, lendületet veszel, már-már azt hiszed: mögöttes vannak a méterek, s egyszerre csak rádöbbsz, hogy el sem rugaszkodtál; ugyanazok a homokszemek csillognak körülöttes, bal lábaid előtt most is ott lapul az a leszakadt gomb, az életed. Meg arra is gondolok, hogy puha fát szerzes neked létrának, szöget is hozzá, zsírban fürdetett szívós acélszöget, de hiába vered a fejsze fokával, csak nem megy bele. Pedig képzeletedben már ott élt az égig érő fa legfelső ága, már a királyfi tenyerébe mélyedt a körmöd, s akkor hirtelen rá kellett döbbsened: előrehajolva ülsz itt, és a tenyered veritékétől izzad előttes a kő... S végül arra, hogy a rügyek sem különbek nálunk: kifelé áll a hegyük, mégis önmagukba szürnak.

KOLIGER KÁROLY

ÁLLAPOTHATÁROZÓ

Mit félúton, levegőben
 a megbicsakló kéz följegyez,
 ha mind vastagabban is
 rója körém a köröket,
 megtörtéteket ki nem húzhat:
 e szénkörök közepén
 élére állított
 törlőgumironcs.

Valamit még följegyeznék.
 Valamit még ki kellene húzni.
 Szénkörökön innen és túl,
 a törlőgumironcs
 levegőegének
 hamvából.

Mit félúton, levegőben
 a megbicsakló kéz följegyez:
akkor kik és hol és
 ó, miért is.

RÉGI ÉS ÚJ

Téma: Emlék és (a) valóság

Az utcánk híres eperfáira
 nem mászhatunk fel többé.
 Senki. Kivágták őket sorban.
 És már
 bújócskázás közben sem
 rejtőzhetünk biztos helyre;

nem ereszkedhetünk alá
fák kúttégla-mohájú derekán,
a mélybe.

*

öleinkbe sebzett fatörzsek
öleinkben-seb lovagolunk
szorítva a nyeret, öleink
árnyéktalan lombok felhők
hova tűnnek nyomtalanul
öleink a sebzett fatörzsek

TOROK CSABA

PONTOS IDŐ

(Részlet munkanaplómból)

Az ebédlőből behallatszott a csörgőóra erőszakos ketyegése: nem tudok tőle koncentrálni, mindig az az érzésem, hogy nem vagyok egyedül, valaki figyel rám, noszogat, robotra hajt.

Fogtam hát a fűzőldre festett rusztikus vekkert, kivitem a konyhába, és betettem a hűtőszekrénybe — az jól szigetel.

Otffelejtettem, s csak este vettem észre — amikor tejet vettem ki a hűtőből —, hogy kronométerünknek igencsak lelohadt a kedve: teljes tizennégy percet késik, holott szokásos helyén átlagban két percet siet naponta. Lám, mit tesz a húsz Celsius-fokos hőkülönbség! Vagy ott benn talán más időszámítás érvényes, nem a közép-európai? Speciális helyi idő múlik a frizsiderben? Einstein jutott eszembe, meg a hibernált túlélők végtelen úrutja, s hogy a hófaktor hatásáról tisztább képet kapjak, másodpercnyi pontossággal hozzáigazítottam az ébresztőt karórámhoz, s áthelyeztem a plusz ötfokos rekeszből a fagyasztóba, ahol mínusz tizenkét fok volt a hőmérséklet. Gondoltam, ha itt újra késni fog, az összefüggés nyilvánvaló lesz, és bizonyos megfigyelések elvégzése, majd skálarendszer

kidolgozása után az órát — késése vagy sietése alapján — hőmérőként is használhatjuk. Nem lesz olyan egyoldalú a ténykedése.

Egyórányi időt adtam neki, ez alatt minden bizonnyal ki fogja mutatni a várható késést. Amikor végül kinyitottam a fagyasztó ajtaját, nem lehetett látni a mutatókat: a számlap üvegén jégvirágok képződtek, s körös-körül dér és zúzmara lepté. Amint leolvadt róla a jég, megállapíthattam, hogy a mínusz tizenkét fokot mindössze 8 perc 20 másodpercig bírta az óramű, akkor leállt, beagyott. Kíváncsi voltam, újraindul-e magától, ha kissé fölmelegszik, ekkor azonban belépett Julia, és ijedten nézett a megdermedt műszerre: — Ugyan, ugyan, mit csinálsz szegény órával?! Ez már szadizmus. Biztosan csak azért gyötröd, hogy írhasd róla valamit.

Szóttalanul meredtem rá: évente kétszer-háromszor meg szokta kérdezni, hogy órála mikor írom meg a versem.

ATOMBIZTOS FEDEZÉK

hát igen
 hát igen
 hát igen
 hát igen

DEÁK FERENC

A KUDARC SZÖVEGKÖNYVE

Néhai Deák Józsefné Buka Rozália emlékére

(RÉSZLET)

1.
Zsebengő utca 19 (22)

a sarokban fenyő	BOSSZÚRA MAGAM KÉPTELEN VAGYOK	Hiába látok álmot,
miatta ázik be	ELHAGYOTT HÁZON SE VERTEM BE	mélyebbre kívánkozom.
már és még	SOHA ABLAKOT	Ne kínálj, apám, árkot.
húsz évig a tető	DE LÁZÁS SZENVEDELLYEL	Magasabbra kívánkozom.
a gazdasági udvar	SZERETTEM	
járgány ólak	A FENYŐ GYANTÁS BOSSZÚJÁT	
szecskaavágó	MERT VÉGRE VALAKI A KEMÉNY	
daráló gémeskút	VARON NYOMOT HAGYOTT	
szénahordó daru		E szétűn egy mag
rudas akarom	ITT MINDIG SZECSKÁZTAK	el nem veszhetett.
mondani az istálló	SILÓ IS VOLT ÉS	Télen, ha öltünk,
boltíves ajtaja	VILLÁVAL MEGZAVART	itt mostuk a beleket, s
felett két pingált	SZEGÉNY BÉRESEK	innen vitték el mind,
csikófej	ITT MINDIG DARÁLTAK	cifra szekéren,
s hátrébb a kút	MINDENT SORBA ÁRPÁT	gyűjtő, jó eleimet.
a gémen egy rozsdás	ZABOT TENGERIT ÉS GYEREKET	Most ismét jár,
eke ellensúlynak	A TIZEN FIUBÓL LETT	jár körbe a ló,
trágyadomb	JOCSKÁN TESTBEN-LELEKBEN	patája alatt semmi,
kazlak régi rendben	NYOMOREK	üres a járgány.
s a deszkapalánk	LOVAKNAK ITT MINDIG JOBB VOLT	Én láttam felénk
itt vagyunk	MINT EMEREKNEK	az utolsó élő tűzokat.
	A JO OSTOROKKAL LOVAKAT KI-	Lelőtték, s én láttam
	MÉLTEK	az utolsó élő,
	ÁLLATNAK LENNI JOBB MA IS ITT	ahogy haldoklott.
	MINT DEÁKNAK	Ne járj a kúthoz,
		nem találod.
	APÁM A BÖRTÖNBEN VOLT	Megette a rozsdá
	ANYAM BÉTEG	mind a tíz puskát,
	ÉN FELTEM A MAGASTÓL	mind a száz
	DE MI HÁROM FIU	vasmacska.
	FELÉPÍTETTÜK AZ ASZTAGOT	Okos asszony volt
		az én apai nagyanyám.

ezerszer átkozott		
a falakon hártvány mészben		
megfogant szitkok		
othona drága		
nagy épület	AMIKOR A TANYÁROL BEHOZTAK OTT ELŐBB KAZLAK ÉGTEK AZTÁN JÖTT A VIZ MEG A GÉMEK BEHOZTAK SZÁRADNA FEL BENNEM EMBEREK KÖZÖTT AZ OLVADÓ LÉLEK	Réteges tojáshéj, lüktető mag, zsoltyáros sikkér; eltámoogatnak. Réteges emlék öleiben vad, szűkülő vér: mit nem szabad? !!!
homlokzatán feltűnt		
s eltűnt zöld boltajtó		
TARA-NETTŐ a jószagú	A PUSZI NEVŰ KUTYA MEG ÉN A FEHER DESZKÁK KÖZÖTT	
ládákon	HEVESEN SZUSZOGVA ÉLVEZTÜK NARANCS CITROM FAHÉJ BORS MAJORÁNNA CIMET VANILIA LÁDABA SZÖKÖTT LELKÉT	Illatos égővek pácában érek, húsom a fának eret követi. Gyöngyszemű szúnak végzetes pályái bennem s köröttem szaporulnak.
csak az első egy szobában		
padló		
a másokban		
cifra terítőn		
kaucukuhattyú úszik		
mozdulatlanul	A HATTŰ HAMIS VOLT HAMIS A BÉKE AZ ÉGIG POCOLT ÁGY FÉLTÉM A SOHASE HASZNALT ORJÁS CSEREPKÁLYHÁT	
aztán kijövök ismét	NEM IRIGYELTEM DE ÖSZINTÉN SZERETTEM É MORC POMPABAN MEGKESEREDETT BANDI-BANDITÁK	Kemence-padkán születik nóta, itóka-csíny és itóka-róka, kökörcsin, kankalin, télben szírom, napnak esti virradója, de őrdög nem, s nem boszorka.
az utcára		
a nedves járdának szaga	KÉSŐBB RÉSZEGEN JÖTTEM EGYSZER É HAZBA HAZA ÉJFEL UTÁN A SAROKNÁL MÁR JO ELŐRE BECSUKTAM SZEMEM ÉS LÉPÉSNYI PONTOSAN TALÁLTAM EL A KAPUT A JÁRDÁNAK-FALNAK OLY HATÁROZOTT DEÁK-SZAGA VOLT	
ott a zöld pad		
mögötte porcfű		
mögötte fehér tollal		
téli csatorna		Patyolat és varangy, s a ház szenvedélye: küszöbötől kéményig — kép állóvíz tükreben.
mögötte az út		
balra a szerb falu	APÁM MINDIG A SZERB FALUN HAJTOTT ÁT BEFELE JÖVET TÁN SZERETTE A CSIMPASZKODÓ HANGOS KÖLYKÖKET VAGY EPPEN HOGY AZ ŐREGEK MAGYARÚI. KÖSZÖNTEK NEKI VISSZA	
jobbra a nyomás, legelő		
gulyakút		
ismét a kapu		Meleg füvenyen tömény teret lassú időbe nemzett a porhanyós nyár. Uszni nem tudok, de senki nem nevet. ma, szombaton, itt a lovakat mossák. Augusztus fogytán, a gyom is érik, a mindent nem bíró gyermeket ma kivételesen embernek vélik.
aztán az udvar		
a nyári épület	TARHONYA PORCCSEL ÉS A KICSI HAJLÓTT HÁTŰ MINDENTUDÓ ASSZONY SZITKOT FELOLDÓ GÓGÓT OSZLATÓ BŐLCS ŐREGANYÁM	
balra ablaka		
kettő előtte		
a szofora-		
vagy szohorafa nem tudom ..	CSÚNYA FA VOLT ILLATLAN MILLIÓ KESERŰ SZIRMA MAGVA MEGANNYI BÜDÖS NYAKUNKBA HULLÓ GILISZTA EGY HOGY BÖVEN ADOTT ÁRNYAT EZ KELLETT AZ ŐREG DEÁKNAK	
jobbra kis kert		
lugas péterpáli		
alma két orgonafa		

az elülső kert	→	A magányból megszabadultan, végre a világ közepébe köznek, s boldog vagy, keringesz a nyálban, akár az újszülött, hogy végre a világ pofájába böghet. A magányból felszabadultan ismét a magányba tévedsz.
egy diófa nyolc szilva két alma s a fal mellett nagy bok- rokban a kurva torma	→	VOLT ITT ÉRVÁGÁS TÉLEN SÜRŰ NEHEZ VÉR ZIHÁLO ZABÁLO DISZNŐFFIJE SZIVÉSEN VÁLTOZO KREATURA ÉS ETTE A TORMÁT A KÖNNYE CSORGOTT ÉS KÉRTE ISMÉT A TORMÁT A FÖTT CSÜLÖKHŰZ SONKÁHOZ KÉRTE A SONKÁT EN MEG RESZELD CSAK RESZELD A JO ÉDESANYJÁT
aztán drótkerítés és a buja málna jobbaldalt végig foghíjas szőlő meggy cseresznye két körte	→	MENNYI GYÜMÖLCS ÉS TISZTASÁG ÉS ISTENFÉLO GONDOSSÁG SEHOL GAZ SEHOL DUDVA CSUPA FÉRFIKÉZ ÉS SOK HARMATON S KONNYCSEPPEN MEGFOGGANT SZIVÁRVÁNY SZEDEM MA IS A LEVEGŐ KÖVÜLETEIT NEM ENNI NEM ADNI CSAK BÜNTETÉSRE TÉLTETNI
alma nem tudom hány s a kertlábban négy bokor egres baloldalt burgonya vetemény vagy cukorrépa egy sor cirok	→	ŐRES VOLT MÁR RÉG A BOLT A NEMETEK OLLOZTAK ELÉLMISZER-SZELVÉNYEINKET ANNYIT ADTAK ENNI INNI HOGY AZNAP MEG NE HALJON SENKI (AM HA NAGYON AKAR) MI AKKOR MÉZ-CIRKOT VETETTÜNK SZOPTUK ETTÜK RAGTUK A MI SZELVÉNYEINKET SARLOVAL SZELETELTÜK
volt mézcirok is nem egy sor a háború után lőrincés dinnye mert így született volt uborka és kender csak annyi amennyi egy öreg kézre kellett	→	Rőfnyi maradék vászon. Akár az isten, goromba. Gyerek már nem születik, gyolcsá nem mossa anya. Sárgul, vénül, végleg elkallódik. akárki áztatta, törte, tilolta, nyüstbe szedte, maradékká szőtte...

HOLTI MÁRIA

PÁRBESZÉD A KERTTEL

1.

Tobzódó pompa
már-már földöntúli ragyogás
valami mindent-mindent
túltevő tudás
— amit a tavasz még nem tudott
vagy hinni
semmiképp nem akart —
az ezernyi
maggá fonnyadt virág
elárvult pad
a szénává aszalt
százsorszép-csodák
de maga az ég színe is
és ez a veszély előtti
példátlan ragyogás —
ez a féktelen-riadt
madárzsivaj
mely mint óriás tükör
visszaveri-őrzi
a kert minden fényeit.

2.

Ez a fény, ragyogás
afféle halál előtti vajúdás
afféle csak azért is
egyetlen szörnyű tiltakozás
fényben, színekben kifejezve
ami nem a halálba kerget
egyfajta örületbe:
száz nap gyönyörének
uzsorabére —

3.

Boldog voltál- kert?
Valld be, hogy igen
száz nap termetted a csodát
hogy te, te majd megmutatod
veled nem bánnak el olyan könnyen
mert csak te, te tudsz valamit
amit más kert nem is gyanít
ezért rád másképpen állnak
a létezés törvényei
a szintézisek
ahol a szó, ágpercenés
már a bizonytalanba fúl
s a hajszálerék is már
olyan kuszák —
a rendetlen szívverés
oktalan zsibbadás
és minden TALÁN
és LEHET és ESETLEG
s ahonnan
kerti ésszel nincs tovább
— de vissza sem!
és titkod mint szégyent
hordozod
(sziennák, kárminok, oxidok)
és már az is vigasztalás
hogy ezer lármás madár
ül meg a tébolyult fényeken
és hogy tudsz, tudsz valamit
ami több, mint a százsorszép-
csodák
és minden nyári, hars ragyogás —
ha beért a mag, erősödnek a
kóbor gyökerek.

GULYÁS JÓZSEF

TÖREDÉKEK

1.

Mit is akarok tőle?
Tán hogy az özvegy vasutas másképp
köszönjön,
hogy lássam magam,
hogy Dezső dicsérje s én
rejtett büszkeséggel hallgassam
a Fehér Rózsá-ban
vagy a kártyások között,
hogy várhassam a szilvafák alatt
és lássam magam,
mit is akarok?
egy verset, hol minden fölfordul
és összetörik.

2.

A nagy ünnepeket most már a nádasokban
pusztítom el,
zugokban őrlöm és morzsolom.
Tegnap és tegnapelőtt
kiárusítottam szívemnek minden szépét,
kisöpörtem magam,
mint egy istállót,
kitakarítottam és bezártam
tegnap a Sárkány vécéjében,
ráhúztam a vizet múltamra, emlékeimre,
az Írószövetség táviratára,
melyben gratulálnak,
nem tudom, miért, minek . . .

3.

S találkoztunk a dörgő reggeli
fényben,

sötéten, ijesztő szakállal,
mint a rablók,
pedig tudjuk, a rablók
reggel kékre borotválkoznak,
úgy lépnek ki
ugyanabba a reggelbe,
egyenes derékkal,
és elmennek, hogy tetézzék bűneiket,
mégis,
mégis összetévesztenek minket,
messze elkerülnek
és nem köszöntenek a gyermekek,
a pici szűzek
fehér térdharisnyában,
virággal,
mosollyal,
melyért meghal az ember szeme és szíve,
mint egy galambért
gyönyörű háttérrel . . .

4.

Más az, ha szobádban,
ha szújos is,
jár-kelel, él egy óra,
más a csend
s ha van egypár kötet,
könnyebben mozogsz,
van mire állni,
hogy elérj egy legyet.

5.

Talán felsír egy csokor Odesszában is,
hol keserűségemnél
csak hitem volt nagyobb, bosszúm,
keserű bosszúm,
hogy a világtól magamat megvonhatom.

6.

Ezt is elküldtem,
talán Ő volt az utolsó
öreg ember,
kezdődhet a haldoklás,
még ma,
még most éjjel,
Európa sötét zugaiban.

7.

Száraz, hideg hullámok,
nem lesz eső.

Virrasztásom jelei a
pörnyetartóban.

Teát főztem abban a
reményben, mályvateát,

hogy elindul valami,
felbuzog egy ér.

A tea sem váltotta be
a hozzáfűzött reményeket.

Hideg, száraz hullámok,
nem lesz eső.

8.

A függönyhöz lépve este,
mikor feküdni készülődtek,
Rozmaring, Orgona, Ibolya,
gondoljatok ránk,
a függöny réseitől
kíméljetek minket,
akik a sötéttel előbújunk
lyukainkból,
és álmatlanul forgunk

az éjszakai város utcáin,
mint a kerekek,
sose találkozunk
életünkkel,
asszonyunkkal.

9.

Eltakarodunk nappalaitoktól,
csak az éjt, az éjszakát
hagyjátok meg nekünk,
hogy aláshassuk a világot.

KONCZ ISTVÁN

KANIZSAI TÁJKÉP

Mindenkori gyarmat
és fűzfák szegélyezte
titok az álom, —
halott medrek
közt vérzik a folyam,
hömpölygő Attila-sírja, —
részeg totemek a kifürkészhetetlen
Nap bukását
mulatják s az elherdált
rét búbájos harmata hűti a
lüktető szem lázát,
a bennszülött imája-átka
lángol, — baljós máglya a
táj.

Az érthetetlen szóból jövő,
buja hús kel, a sámán
szeretője kelleti fattyát, megmaradni

örömére az úrnak,
s dagadó kötélbe sodorja
szalag-indulatát máris a víz.

Szél s rend csoda-műve ez a
hajnali béke, —
kivár a halász is, edzett lelke
ismeri a magányt s a fogas
útját ott lenn, —
ezer éve figyeli már ezt a
máglya-csodát, s a magányt, —
s a kérészlét, mint
tükör, rögzíti a tájba képét,
nem keres társat.

A MÉRNÖK HALÁLA

Anti ars poetica

Érthetetlen költemény a gúla,
csúcán a mérnök,
lenéz, s a rabszolgacsorda
húsában korbács magyarázza
a művet.
Örök csoda a térmértani
lecke . . .
újra kezdi a mérnök:
emberi s állati szarból
isteni szobrot mintáz, —
dús választás-eszme a nagy
ihlet, —
tarló s arató szolgál körül,
s a bazárban tündököl a história.

ZARATHUSZTRA AZ ARANYSZARV ÖBÖLBEN

Medúza-fej a kikerics,
a mezőre verőfény
csorog,
habokból kél felszínre az
öböl.
Nem permetez meleget
a fény,
marcona matróz a csodálatos
műterem őre s itt
horgonyoz valahol Noé.
A rezervátum lángol, mint —
a kedves arca, a részletek — idők
verőfény-görögtüzeiben.

Nagy fehér sirályok itt
a tájak, kép-testük
akár az óceán, vagy
égbolt összemossa a tárgyat, —
hunyorít a tárgy is, s már csak az
utas szeme a határ,
s a kedves ékszere, mint
az égtájak mosta kavics,
az elvarázsolt iránytű.

SZABADSÁG

Figyelj a mutáló ódára te is,
biztosod a szót érted érti,
s a költőt is érted túri meg —
(míg könyvében serényen bejegyzí
a tétel kenyeret, amit elpusztít, abból,
amit te termelsz meg neki).

Te vagy a szabadság, a máglya
is nevedben lobban! Érted az ellenség,
s biztosod diadala.

Ki vagy te?
Kiért vihetnek majd a máglyára?

SZÚCS IMRE

LÍRAI FUTAMOK

Apokalipszis

Földrengés fészkén
a madárnak
csontokig
lelátni.

Emberélet

1.
Bölcsőringatta kopjafa.

2.
Egyszeri mutatvány.

Győzelem

Futóhomokba tűzött
zászló.
Szellő dönti,
szél temeti.
Csonttolú madarak
vonulnak felette.

Gerilla-dal

Tíz ujjam
fekete puskacső.

Tíz ujjam
lehangolt orgonasíp.

TEREMTÉS ELŐTT

Felravatalozott kert.
Agyagcsengő.
Gyufaszál pótolja a fényt.

Nyirkos levegő,
leszorít
füstöt
áldozatot.

Ahogy a teremtés előtt!

ÁCS KÁROLY

NAPLÓ-SOROK, EGY HÉTTTEL KÉSŐBB

„... lehet-e bánat,
ha nap ragyogja be? ...”
Jorge Guillén

76. december 3., péntek

Újsághírek: Egy öreg költő (Apám kortársa) megkapta a spanyol költészet nagydíját. Egy öreg ügyvéd (Apám évfolyamtársa) sakkozóasztalhoz ült Újvidék bajnokságán. Egy aranyos tanárnő (velem egykorú) tragikusan életét vesztette.

Hétköznap. Reggel. Kissé hűvös.
 De már kiderült. Futok tovább.
 Ujjamon Apám gyűrűje.
 Vállamon még egy csontváz.

KOPECZKY LÁSZLÓ

SZÖVEG KÉP NÉLKÜL

„Én —
 Jó szöveg volt ez,
 az első bálon —
 az igazságot keresem!”
 Most, hogy megedztek
 Az évek,
 Már csak attól félek,
 Hogy megtalálom.

HAJNALBAN, TÜKÖR ELŐTT

Hihetetlen berogyás!
 Mellemben ott dübörg,
 Tizenkét gyászló,
 Mozdulni kéne,
 Kiáltanék, —
 H o g y l e s z
 e b b ő l m a m é g:
 Kopeczky László?!

HÁT LETELLETT ... (... ÉV IS)?

Hát letellett!
Lábujjhegyen,
Meg-megcsóválva fejem,
Osonok el,
Volt-magam mellett.

FINÁLÉ

Előttem a jövő,
Teljes kegyetlenségében,
Kitárul,
S én a legsivárabb csendben,
Meredek rá sivárul.

PAP JÓZSEF

ÉNEK

Ahogy feléd nyújtja kezét egy ember,
Ahogy szemedbe néz és a szemébe nézel,
Egyszerre kertek derűje, madarak éneke,
Szótalan sziklák nyugalma leszel.
Az üdvösség, amelyért emberbe haraptál,
Kétrét görnyedtél, és magadra maradtál,
Most eláraszt, a váratlan kézfogásban.

AHOL A LATINT MAGOLTAD

K. N. fiatal festő barátomnak

Kimozdulni. Elindulni.
 Hogy hová is, hogy miért is —
 Nem kérdezni.
 Ha köszálni, hát köszálni.
 Elfelejtett csapásokon
 Erre-arra bandukolni.
 A Nagyútra rátalálni.
 A ráhajló eget látni!
 Átlábolni a Kis Bögén,
 Csipkefádig ereszkedni
 S leheverni a tövében.
Fructus, fructus — motyogod majd
 A dércsípte bogyók láttán.
 S eszedbe jut a *flos, floris*:
 A virágzó rózsasátor.
 Csalán, бүrök s jajkóré közt
 Az a fehér sziromsátor.
 És a *caelum*, a megnyíló
 (Nem látomás!) — eleven ég:
 Színehagyó vadrózsafád
 Véghetetlen-mély edénye.

ÉSZREVÉTTLEN TÖRTÉNÉS

Hacsak nem az ég
 szellentése
 volt. Az a szél vagy mi.
 S most némelyek úgy tesznek,
 mintha ők kavarnák.
 Nos, amíg el nem dől,
 hogy valójában
 miről is van szó,

mi maradunk
és dolgozunk tovább,
meglehet, nem is történt semmi.
Kissé összébb vonva szemöldökünket.

ITT

„... mert semmijük, sem köviük, sem fájuk
nincs az e tájon lakó barbároknak.”
Priszkosz

Most kiverjük fejünkől
a *csúcs* szót, azt, hogy *túl*
és még egynémely fényűző fogalmat.
Itt nincs: „A csúcson túl . . .”,
és az se: „A szirt napos oldalán”,
ahogyan odafönt mondogattuk,
a sziklás Trenta-völgyben.
A síknak, bizony, nincs oldala,
s itt a síkon túl is csak sík van.

*

Látványnak nem látvány,
és méginkább nem, magára hagyatva.
Ha felülről néznek le rá,
ha csak úgy mellékesen
vetnek rá egy pillantást,
a volán mögül, netán a vonat ablakán át,
lapozva egyet a gondúzó könyvben.
Mint egy nagy ásítás, olyan a síkság,
nem lehet kivárni a végét.
„Mintha valami halál-utáni
világba vetődtem volna . . .”,
panaszolta róla grasse-i
ismerősöm, egy télvíz idején.

*

Látványá általunk válik e sík táj.
 Szembeötlővé, a mozdulatainkban:
 ahogyan az ekét nekiakasztjuk,
 ahogyan megerednek benne az egynyáriak.
 A zsenge serkedésben a látvány,
 a visszatarthatatlan szárbaszökkenésben,
 a marokból marokba folyó termésben,
 a boldog betakarításban, mindabban,
 amit ismétlődő évadaiban
 a színünk elé tár
 önpusztító állhatatossága.
 A múltját-rothasztásban a látvány,
 a jövőjét folyton temetésben.

*

Az iránta való jóindulatunkban a látvány.
 Gyámolító és gyöngéd szavainkban:
 ahogy délibábra bugyoláljuk, rónának becézzük,
 ringó búzatenger — mondjuk ábrándozva,
 leterített táj — sóhajtozzuk,
 és agyonhajszolt — panaszoljuk,
 noha a hajszában, a hajszoltságban lettünk vele
 [egyek.

*

Mondhatnánk így is:
 Ég-béklyózta táj ez.
 Gyámolításra szoktatott.
 Betört foglyainak szívéből virágzó.
 Nélkülünk évszakok martaléka lenne:
 Nap kiégetné, szelek széthordanák.
 Tarack se teremne itt, még ördögszekér se!

*

Ott fõnn elnézegettük a mákfejszínű szirtet,
 ahogy mosá:odott, ahogy szárítkozott
 nyíló-csukódó legyezõjével a napsugaraknak.
 Már-már összeroppantunk a közelében,
 mégis áteresztett, nem lettünk foglyai.
 Itt elég megállnunk, nyújtózzkodni egyet:
 sötét van, nem látni, de érezni, hogy vacog a
 [síkság —
 vadlibák sikongnak, kukorica levele zörren,
 hideglelõsen (vagy viháncolva?) futkosni kezdünk,
 és süppedünk, bokáig, térdig, derékig már
 boldog örömmünkben észre se vesszük:
 egyre mélyebben, mind mélyebben, az itthoni sárba.

URBÁN JÁNOS

ELÕRE ELKÉSZÍTETT HÍRADÁS

Kipróbálták, amijük van,
 úgy hírlík,
 ami kell, mindenük megvan.

Az idõzített jelszavak,
 úgy hírlík,
 mindig pontosan robbannak.

Az úrben, földkerekségen,
 úgy hírlík,
 vértben, vasban állnak készen.

Békesség: palota, vár, odú!
 Úgy hírlík,
 váratlan lesz majd háború.

Tűz és játék! Szól a látnok.
 Úgy hírlík,
 nincsenek ősi szabályok.

Elvétve nem lesz veszteség.
 Úgy hírlík,
 a végsőkig apró perc elég.—

A kérdés most: Ki, mit tehet?
 Úgy hírlík:
 veszőkkel vesznek a győztesek.

OSZTÁS

Az enyém, a tiéd, a miénk,
 a szegényeké, a gazdagoké,
 borzodljuk múlt emlékeként:
 aki egyszer mocsarat csapolt,
 foglalt telket, kövér legelőt,
 ősoket és ellenséget hantolt,
 elkülönített, s mezsgyét vert,
 aki örökölte, aki vásárolta,
 törvényben és telekkönyvben,
 aki műveli, aki birtokolja;
 hitelkönyv, váltó, adósság,
 oda a nyáj, a csorda, a falka,
 aki akarta — százszorosan —
 nem úgy lett, ahogyan akarta,
 ki tudta, tudja a sodrásban
 merre, milyen ragadozó van,
 aki dézsmától, adótól mentes,
 aki fohászkodik fennköltén,
 aki káromlással büntet vétket;
 részarató, ötödös, napszámos,
 lázít az erő, rab a gyöngeség,
 vétkesek, akik tisztalelkek,
 ügyesség, szorgalom összemért,

kész a számítás, a számadás:
itt él, aki nyert, aki visztett,
aki szánt, vet és aki arat;
fű, gabona, erdő egy szenvedély,
amit elvetettek, ami megmaradt,
ismerős, rokon, jó barát, testvér,
aki talajba kötődött, aki jött,
aki mélyben nyugtalan intelem,
aki táncban fiatal, dalban örök,
virtusa, játéka ősi rejtély,
a humuszba fojtott vad dühök,
csontban törés, húsban szaggatás,
feszült ínban rándult mozdulat,
rabja vagy, lett örökkön szolgád,
felmértem, felmérték, felmérted,
százszor egyféleképpen osztanád,
szólj, anyanyelv és nyelvismeret,
felfogás, érzelem, világszemlélet,
a gazdagságod a szegénységben,
a folyó évezred itt tetten érhet,
érezed, az enyéem, a tiéd, a miénk.

ZÁKÁNY ANTAL

HALÁL HONÁBAN VIRÁG? . . .

Egy filmet láttam,
amelyen élt az élet,
véráztatta kövek között,
ágyúk és kilőtt tankok
árnyékában,
a tenyerén
fehér virágszálat tartott . . .
Szörnyeteg szolgálói (porrá
válva) a tündöklő Nap

arcába, akik belelőttek,
 most sem hagyják
 az életet, hogy nőjön,
 és lent, a hangyák
 békés hazájában még
 él a gödörbe vetett emberszemét,
 és fáj, hogy tudod,
 hogy kik adták
 az isten kezébe a kést,
 hogy ártatlan embert öljön . . .

Mit keres a halál honában a virág?

TÖREDÉKEK

Dreyfus száműzetett . . .
 Haja elszáradt,
 és meghalt a két
 szemében az Ég,
 a madarak és a Nap —
 a lelke csillagtalan
 lett így, és setét . . .

*

Üdvözlégy,
 levesen és pálinkán
 boldoguló vérem!
 Érted jöttem,
 hogy őzpaprikásra vigyelek.
 Millió köbös mercim
 vár a kapud előtt.
 Ne keresd most az ünneplődöt
 úgy vágd be magad
 a bársony ülésre
 ahogy vagy éppen:
 szutykos zubbonyban,

olajos nadrágban,
mert magunk leszünk ma,
csak magunk —
te, én és a sors —
csak mi, hároman!
Hogyha a sarki szemafor
megóvna a haláltól,
verset írnák hozzá.
Mert örök szép szóra
érdemes
ez a piros féltés.
Örök hálával öntözött
piros virág,
holnapi énekemben
virulna
a halálos aszfalt ölén.
Hogyha megóvna
a haláltól engem,
nagy, piros Nappá énekelném,
és akkor, abban a Napban
emberlakta,
négykerekű szörny
nem élne soha többé!

J E G Y Z E T

Most, amikor — ismét csak szerény utószóként — lejegyezhetjük, hogy immár a második kalendáriumi évet sikerült a versek évévé változtatnunk, szükségesnek tartjuk megjegyezni, ezúttal is csak gyűjteményt kap kezébe az olvasó: a jugoszláviai magyar költők műhelyeiből felkínált vagy, jobbik esetben, válogatott, de kizárólag közöletlen anyagot.

Igen, még mindig nem a közös műhelybe nyit be, ahogyan azt (egy felismert szükséglet kényszerének engedve) célul tűztük magunk elé, amikor az évről évre közreadott anyaggal ismerkedik az olvasó. De már azzal is, hogy évente ilyen mennyiségben és, gon-

doljuk, minőségben is egymás mellett felsorakoztatjuk legfrissebb alkotásainkat, közös megegyezéssel a MŰHELY munkaközösségének kialakításán fáradozunk valamennyien és egy autentikus költészet kialakulásának, kiteljesedésének lehetőségeit mutatjuk. Ugyanakkor, rendszeres munkavállalásunkkal, tevékeny jelenlétünkkel eleven kapcsolatot teremtünk az olvasóval, a kritikussal, az eddiginél nagyobb lehetőséget nyújtva a friss reagálásra és az igények állandó növelésére.

Az alkotó szenvedély mindenkor az örökkévalót kívánja megragadni és nehezen szánja rá magát helyhez kötődő és pillanatnyi — a művészi alkotás területén látszólag önpusztító — feladatok vállalására; mégis örömmel fedeztünk fel a begyűjtött művek többségében olyan jegyeket, amelyek, művészi átlényegítésben, a mi életünk, a mi világunk ismérveit sugallják. És ez már az elképzelt MŰHELY egyik tartópillére is lehetne.

Már-már programot, programunkat sugallva szól erről a nagy görög költő, Kavafisz:

*Rafael, a soraid úgy legyenek megírva,
örizzenek, tudod, valamit életünkből,
s minden ütem és fordulat arról valljon, hogy itt
alexandriairól ír alexandriai.*

(Vas István fordítása)

Örülünk, hogy az idén néhány új költőt mutathatunk be (s közöttük olyanokat, mint Dezső János és Csorba Béla, akinek e verssora: *Kiszáradunk, mint a tambura*, munkánk során maga volt a bizonyosság), és annak is, hogy költőink többsége, eddigi munkásságukhoz viszonyítva is, jelentős és új területeket kutató anyaggal szerepel (Gulyás, Koncz, Jung, Domonkos, Sziveri, Deák, Brasnyó stb.). Ugyanakkor nem tudtuk besorolni néhány alkotó munkáit, bár a jövőben feltétlenül számítunk az ő közreműködésükre is, és nagy sajnálkozásunkra nem kaptunk verseket olyan kiváló költőinktől, mint Fehér Ferenc és Fehér Kálmán. Ebben kétségtelenül mi is hibásak vagyunk, ugyanis munkatársainknak még a tavalyinál is rövidebb határidőt kellett megszabnunk.

P. J. — T. O.

A VERSEK ÉVE 1976 TARTALMA

- Dezsdő János* — 1959
 Kis buta vers (2)
 Semmittevés (2)
 Madár (2)
- Csányi Erzsébet* — 1956
 Ha-mondat (3)
 Naponta (3)
 Honfoglalás (3)
 Itt (3)
- Vass Éva* — 1956
 Örökkévalóság (4)
 Úgy lengj a szélben (4)
- Kopeczky Csaba* — 1955
 Terítéken (5)
- Fenyvesi Ottó* — 1954
 A tengernél (6)
- Sziveri János* — 1954
 Világunk keletkezése (7)
 Új ismeretlenek (8)
 Átváltozások (8)
- Szűgyi Zoltán* — 1953
 Ég (9)
 Kövek (9)
 Harctér (10)
- Tari István* — 1953
 Hús sült (10)
- Bálint Béla* — 1952
 Foltokban a táj (12)
 Élet (12)
- Kósa Jenő* — 1952
 Mily különös (13)
 Időárnyék (13)
- Csorba Béla* — 1950
 Árbocfa tetején (14)
 Gázél (No. 1) (14)
 Önáltató (14)
- Danyi Magdolna* — 1950
 Énekek éneke (15)
- Hogy e cirmos, borízú almák!
 belül mind-mind férges
 legyen... (15)
 Éjszakai árusok (16)
- Fülöp Gábor* — 1950
 Mutatvány (16)
 Szekrény (17)
- Szombathy Bálint* — 1950
 Vizuális költemények (18)
- Kovács Nándor* — 1948
 Fegyverem készületben (20)
 A lépcsőn megpihenve (20)
- Vankó Gergely* — 1948
 Jegyenék (21)
 Menedékház (21)
- Böndör Pál* — 1947
 Nyitvatartási idő (22)
 1. Redőnyhúzó kampósbot (22)
 2. Ebédszünet (22)
 3. Záróra (23)
- Sinkovits Péter* — 1946
 A kikötőben (24)
 Pohárköszöntő (25)
- Vesztég Ferenc* — 1946
 Tarotban (26)
 Hillükönban (26)
 Vesztégzárban (26)
- Jung Károly* — 1944
 Vázlat egy gyászmise
 forgatókönyvéhez (27)
 I. tétel: A narrátor hangja (27)
 II. tétel: Recitativo (27)
 III. tétel: Crescendo (27)
 IV. tétel: Halotti induló (28)
 V. tétel: Könnyű orgonamuzsika
 távozás előtt (29)
- Brasnyó István* — 1943
 Versek elalvás előtt (30)
 1. Ars poetica (30)

2. Ólmos eső (30)
 3. Emlékezet (31)
 4. Különben (32)
 5. A tihanyi echóhoz (32)
 6. Húsvéti nyuszi (33)
- Molnár Cs. Attila — 1943*
 A pillanat szerkezete (34)
 Hangszerek összeesküvése (34)
- Utasi Mária — 1943*
 Testamentum (35)
 Madonna (35)
 Mérleg (36)
- Ladik Katalin — 1942*
 Négy vizuális költemény (36)
- Cs. Simon István — 1942*
 Bánsági Táj (39)
 Árverés (40)
- Szunyogh Sándor — 1942*
 A Lendva-hegy veszte (41)
 Tv-szerelem (41)
- Utasi Csaba — 1941*
 Epres nagy léniák (42)
 Vonulni ha illőn (42)
 Túl (42)
- Bosnyák István — 1940*
 Lehetetlen lehetőség (43)
 Parafrázis, némi szépséggel (43)
 Történelmietlen aggály (43)
- Domonkos István — 1940*
 A Kuplé 2. elmunkálatai (44)
- Tolnai Ottó — 1940*
 Részletek a *Virág utca* 3-ból (51)
- Tóth Ferenc — 1940*
 Apám és a föld (53)
 Temetőben (54)
- Koliger Károly — 1939*
 Állapothatározó (56)
 Régi és új (56)
- Torok Csaba — 1939*
 Pontos idő (57)
 Atombiztos fedezék (58)
- Deák Ferenc — 1938*
 A kudarc szöveggöngyöve (59)
- Holti Mária — 1938*
 Párbeszéd a kerttel (62)
- Gulyás József — 1937*
 Töredékek (64)
- Koncz István — 1937*
 Kanizsai tájkép (67)
 A mérnök halála (68)
 Zarathusztra az Aranyszarv
 öbölben (69)
 Szabadság (69)
- Szűcs Imre — 1935*
 Lírai futamok (70)
 Teremtés előtt (71)
- Ács Károly — 1928*
 Napló-sorok, egy héttel később (71)
- Kopeczky László — 1928*
 Szöveg kép nélkül (72)
 Hajnalban, tükör előtt (72)
 Hát letellett... (...év is)? (73)
 Finálé (73)
- Pap József — 1926*
 Ének (73)
 Ahol a latint magoltad (74)
 Észrevétlen történet (74)
 Itt (75)
- Urbán János — 1921*
 Előre elkészített híradás (77)
 Oszítás (78)
- Zákány Antal — 1918*
 Halál hónapban virág?... (79)
 Töredékek (80)
- Pap József—Tolnai Ottó:*
 Jegyzet (84)